

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre . . . 10 K. — f.
 Hat óra . . . 5 K. — f.
 Három óra . . . 2 K. 50 f.
 Egyes számok ára 20 fillér

BARS

HIRDETESEK

□ centiméterenként . . . 4 fillér
 Nyitlitteri közlemények garmond soronként 30 fillér.
 Gyakori hirdető és a velünk összeköttetésben levő hird. irodák arrendemenyben résztulnek.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KERSEK JÁNOS.

Megjelen vasárnap reggel.

SZERKESZTÉSÉRT A FŐSZERKESZTŐ FELELŐS.

FŐMUNKATÁRS: JAROSS FERENC.

A hirdetések, előfizetéseket s a reklamációkat a kiadóhivatalba kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA r. t.

Előfizetési felhívás

A

„BARS”

XXXV. évi I. évfolyamára.

Lapunk mai számával befejezzük a harmincnyolcadik esztendő; a harmincnyolcadik esztendő közül a legnehezebbet és a legszomorúbbat. Elfoglaltság nélkül mondhatjuk, hogy lapunk a legsúlyosabb viszonyok között is kiállotta a tüzpróbát, mert bátran és felelem nélkül, erejét megfeszítve iparkodott kötelességének és hivatásának megfelelni.

A toll erős jegyverével küzdött e lap mindig a közérdek szolgálatában. Szeretett magyar hazánknak boldogsága, a magyar nemzeti közintézmények fejlesztése, a magyar önérték ápolása volt mindenkor főtevékenységünk.

Isten, király, haza volt a jelszavunk, és hogy soha sem hiányzottunk a küzdők táborából, hogy a munkából és harcból mindenkor készséggel vette ki részét lapunk, elég bizonyítékul reámutatni a lefolyt esztendőre. A szerkesztőseg tudta kötelességét, hogy mivel tartozik a hazának és a közönségnek a nehéz időben, s jeles munkatársaink segítségével és buzgó támogatásával sikerült ezt a nehéz esztendőt is becsülettel végig küzdeni s a régi, kiprobált irányzatot továbbra is fenntartani.

Magyar hazánk boldogulásán kívül első sorban vármegyénk és városunk érdekeit hiven és becsületesen szolgáltni tartjuk legfőbb célunknak, ezért mindig ott vagyunk, ahol vármegyénk, de főleg városunk felvirágoztatásáról, közintézményeink gyarapításáról, a magyar műveltség felvirágoztatásáról van szó.

Pártatlanságunkat és függetlenségünket minden irányban továbbra is megőrizzük, sem érdekcsoportok szolgálatává szegődni nem fogunk, igerjük, hogy az igazságnak, a jónak és nemesnek szószólója leszünk ezentúl is. Bármily nehéz idők következzenek, bennünket mindig ott fognak találni a kötelességteljesítés küzdőterén.

Ez alapon kérjük a nagyjóindulatú közönség támogatását és szíves jóindulatát jövőben is, mert a nagyjóindulatú tapasztalt rokonszenve tette lehetővé eddigi sikeres munkálkodásunkat.

Előfizetési ár:

Egész évre 10 K. — f.

Félévre 5 K. — f.

Negyedévre 2 K. 50 f.

Magyarok karácsonya.

(J.) Hát ilyen karácsony is virradhatott reánk? . . . Hittük-e valahányszor, hogy a békének e szent ünnepén bármilyen könnyen is csilloghat szemünkben, mint az örömmel könnyű? Gondolhattunk volna-e még az utolsó karácsonykor arra, hogy a legközelebbi karácsony fényei nem apró gyertyalángok és sísteregve égő csillag-szórók fehér szikrái, hanem reitentő, kegyetlen lángok lesznek? Hogy a mások túlaradó örömmel énekelte Gloria ma halkabb, félőbb lesz, mert remegtető, fűlsiketítő zenében fog bőmbölni e karácsony dala? Megszoktuk, hogy ez ünnep szeliden csak szimbóluma legyen az örök karácsonyi gondolatnak, hogy csak évforduló legyen s szent visszaemlékezést jelentsen az első, a legnagyobb boldogságot jelentő karácsonyra.

Eddig csak ünnepeltünk karácsonyt, most átélünk egy karácsonyt. Veres, tüzes ez az átélés, de ha az első karácsony a világ minden népeinek karácsonya volt s mindnyájunk újjászületését jelentette: a mai karácsony is nemzetek különösképpen a magyarság karácsonya és talán egy népnek sem jelent annyira megújulást, mint éppen nekünk, magyaroknak.

Veres karácsony! De vihar után nem üdőbb, tisztább-e a lég? S a mult igazolja, hogy egy-egy világtörténelmi vagy nemzet-történelmi próbáratevés is ilyen tisztító vihar volt, melynek nyomán fellendülés, új élet fakadt. Csak a XIX. század nagy forrongásait nézzük. Nemde az általános emberi jogok érvényesülésének szerzett teret azáltal, hogy az avult kormányformákat ledöntötte? És a mi szabadságharcunk nem fordulópontra-e nemzetgazdasági, politikai életünknek? A fém is kohóban ízik tisztává s olvasztókemence hőjében kell kiolvadnia az aranynak. Így van ez a népek nagy kohójában is. Tűzben ijednek ma Magyarország! — ezt mondja a költő, ezt látja az államférfi és érzi az egész magyarság. És ezzel bucsuzott el az egyetemi professor hallgatóitól: „Hogyan fogunk találkozni a következő télvélelejen, nem tudjuk. . . E falak s e kényelmetlen padok a régiék lesznek, de talán már egy új Magyarország fog előttünk állani.” Új Magyarország! — s hogy hozzátette e szót: talán, ne ijedjünk meg. Hiszen az első karácsonyra évezredekig készült az emberiség és századok kellettek ahhoz, hogy fénye az egész világra eljusson. S maga a betlehemi szent éj nem volt elég s egy nagypénteknek

kellett utána következnie, hogy az újjáéledés való, teljes legyen! Egy világtörténelmi újjáéledés nem napok kérdése.

Tűzben ijednek ma Magyarország a világ előtt és önmagának. Többnek bizonyultunk, mint amennyire a világ eddig becsült bennünket. Akik megbízhatatlan elemek tartottak, azoknak megmutattuk, hogy tudunk hű szövetségeseink lenni; akik az ösmagyarban az erőset, a hőst bánták, azok előtt tanubizonyoságot teszünk arról, hogy lehet a mi erőnkben is bizni, lehet a mi bátorságunkra is támaszkodni, mert ez még az a régi, az az ősi. Megmutattuk, hogy kulturánk nem felületes, hogy jó tanítványok voltunk, és megremegnek a magyar elme vívmányaitól! És akik józanul ítélnék, még több bizalommal fognak az új Magyarország-hoz közeledni. S ha akadnak olyanok, akik bennünket barbár hunoknak mondanak, — pedig mi nem szoktuk az ellenség sebesültjeit a kultura nagyobb dicsőségére megcsókítani és nem mi szöveteztünk az oroszokkal, akiket a jó franciák valamikor talán még a magyaroknál is nagyobb barbároknak tartottak, amint azt Alfred de Vigny a Vandában szépen megírta, — azok is csak tehetetlen dühükben beszélnek így rólunk. A valóságban nagyot néznek, mi minden terem itt keleten és kénytelenek lesznek még csodálattal beszélni a magyarságról.

S ha befelé tekintünk, annyi biztatót látunk az izzásban, az átalakulásban! Vannak újra nemzeti eszményeink s a mult század második felének fásult kiábrándulása a politikai ideálokba megszűnt. Meg tudjuk érteni újra a haza fogalmát s mikor érte tenni kell, rátalálunk jobbak, magyarább önmagunkra. Szívesen adunk a hazáért vért és nem félünk a nemzeti kölcsöntől; nem önmagunkba vetett bizalmunkat jelenti ez? Vagy semmit sem jelentene az új, demokratikus Magyarország számára az, hogy a pór és a gróf együtt vérzik a lövészárkban, hogy a nagyúri hölgy szeretettel, odaadással tudja bekötni az egyszerű katonát sebére? A magyar szocializmusnak tisztulást és mélyülést jelent a háború. Tisztulást jelent, de nem azért, amiért pl. Japán keresi a háborút, hogy az oroszral vívott nagy küzdelme után rohamosan és rossz irányban fejlődésnek indul szocializmusa, mely az országot most végzetes romlással fenyegeti, levezető csatornát találjon. Nálunk a proletariatus, hála Istennek, nem olyan elem, hogy csak a háborút, mint levezető csatornát tarthatnók a vele szemben való védekezésre egyet-

len, szükséges, elégséges eszköznek. Tisztul az alsóbb rétegek szocialis gondolkodása, ha látják, hogy a „jókabátosok” még sem akarják csak kiszípolozni a szegényebb népet, hogy, ha nem is fogadják el a kommunizmus elvét, szívesen nyulnak pénztárcájukhoz, hogy őszintén segítsenek az apátlanul maradt munkáscsaládon. De a tőke emberei is érzik, hogy pénzüik biztonságát legnagyobb mértékben éppen az alsóbb rétegek százezreinek köszönhetik. Vagy nincs befolyással, nevelő hatással szocialis érzésünkre az a nemes áldozatkészség, melynek annyi példájával találkozunk nap-nap mellett? És a pártok nyugalmából is okulhatunk a jobb időkre, ha látjuk, hogy a nehéz időkben mennyi jó számazik e nyugalomból.

Mindez közvetve vagy közvetlen talán csak anyagiakban jelent megújodást, de nem maradhat ez el a tisztán szellemiekben sem. *A felébredt nemzeti szellem öntudatosabbá fog válni az irodalomban és művészetben.* A művelt magyarság, mely beleszömrőlött már a szinpadok kabaréstilusába csak a béte humánet vadító meztelenségekbe, meg fogja érteni az új idők új dalait, de nem fog tapsolni annak, ami kozmopolita és ami frivol. Izlésünk nemzetibb, magyarabb lesz, és nem fog elmaradni a tiszta magyar teremtő geniusnak egészséges visszahatása mindazzal szemben, ami káros idegen hatás, fejeződjék ki e visszahatás akár egy modern romantizmusban, vagy menjen a legegészebb és nálunk még ép forráshoz, a néphez.

Tűzben ifjodik ma Magyarország! Nagy próbát kell kiállanunk. És ilyen megpróbáltatások katasztrofálisok is lehetnek egy-egy nemzetre, hiszen ami korhadt, annak dőlnie kell s ami nem fém, az holt salakká olvad. De biheti-e a magyarság önmagát annyira korhadtnak, hogy e nagy próbában ő fog dőlni, vagy csak salak lennénk a népek chaosában? Ha a múltban a szellem, az erkölcs jutott diadalra a nyers erő, a durva anyag felett, így kell lennie ennek a jövőben is, mert a népek élete felett lebegő örök, isteni igazság mindig egy. Vagy elég tiszta és nemes-e, értékes-e a szláv kultúra ahhoz, hogy vezetni tudjon és eltiporhasson olyan elemeket, melyek tanulékony elfogadói, buzgó terjesztői és leghűsőbb védői voltak a nyugateurópai, keresztény kultúrának? Ha igen, azt kell hinnünk, hogy az ököljog, az erőszak az új földön.

Tűzben ifjodunk, karácsonyt, újjászületést élünk. A mi karácsonyi lángjainkban sok pusztulásra érett élég, sok életrevaló újjá lesz. Ne legyünk kishitűek, ha e tüzes újhódás romokon vezet át, hiszen a kereszt diadala is a pogány világ rombadötétét jelentette. A romokon új élet sarjad. Ne fájjon, ha e karácsony nem talált könnytelen szemeket, ha a szülők arca bánatos volt, ha a gyermekek öröme nem volt olyan hangos. *A vajadás fájdalmas, de életet jelent. Egy ország, egy nemzet, több! — egy faj éled újjá! Várjunk hittel, bizalommal a jobb, boldogabb karácsonyra, az új Magyarországra!*

Közgazdasági széljegyzetek.

(Folytatás.)

Mindezekből az következik, hogy a radikális megoldás csakis az önálló vámterület létesítésével volna elérhető; ám de hol van ehhez nálunk a gazdasági megerősödés ténye? Nálunk az ipar két talapzaton nyugszik: az állam és a társadalom támogatásán s így tehát nem pénzsegély, hanem forgalom és munka kell a magyar iparnak elsősorban, mihez ugyancsak erőlyes társadalmi védekezés kell vámvédelem mellett. A hazai cikkek követeletét forszírozni kell társadalmi ipari pártolás s a kereskedelemnek a megerősítése által úgy, hogy a kereskedő a függési viszonyból kiszabadíttassék, minek meg az előfeltétele mindenesetre a hitelügynek a rendezése s a hiteli szervezetnek a magyar ipari törekvések szolgálatába való állítása.

Mert bármerre tekintünk is, mindenütt csak a védekezés eszközeivel találkozhatunk. Így, a román állami vasutak a díjazásukat általánosan fölemelik, ami ismét csak a magyar ipart és kereskedelmet érinti, még pedig súlyosan; Szerbia meg ezelőtt az új személy — s áru díjazását jelentékenyen szállította le. Ugy látszik tehát, hogy ez is bizonyos előnyökhöz kíván jutni, a mint ez az északamerikai Egyesült-Államokban van, ahol például, amióta a vajnak a behozatali vámját 6 centről 2½ centre szállították le, azóta az európai piacokról igen jelentékeny mennyiségek kerülnek az Unió területére. Ausztriában, Galiciában a nyersolaj-termelők az ország egész termelését egységesíteni akarják s karteilekbe tömöríteni; Kanadában az olajtermelés rohamosan lendül fel s annyira, hogy erős hatást fog gyakorolni a nemzetközi piacokra; a németországi tejtermelők a tej forgalomba való hozatalát valólagos monopóliummá akarják tenni.

Vagy mi van a gyapottal! A pamutpiacnak 14½ millió bála van ebből szükség. Amint tudjuk, Liverpool mellett Európa legnagyobb gyapotpiaca s gócpontja Bréma, ahová 1913. 2-7 millió bál amerikai gyapot érkezett, 600 millió K. értékben. Európa legtöbb állama gyapotszükségletét a bremai kereskedelem fedezi. És hogy vigyáznak erre a németek! Bremában megalakult a gyapot határidő piac, mert a gyapotnak az ára ingadozó s így az az idő, amikor a termelő elad s az, a mikor meg a fogyasztó vásárol, nem esik együvé, tehát a határidő az egyetlen eszköz, mely a féktelen spekulációt, amely éppen a gyapotkereskedelem terén van igen elharapódzva s így rengeteg károkat, hogy ne okozhasson, hozosították meg ezt a rendszert; vagyis, erre a korlátozásra éppen a német kereskedelmi s ipari érdekekből van szükség. Mert a földoloz az, hogy a termelés lehetőleg hosszú időszakra legyen eladható, mi az iparra nézve igen fontos és a kereskedelemre pedig abban a tekintetben, hogy ilyen módon az iparnak szükséges árú meg is legyen szerezhető.

A gyapottermelés Észak-Amerika déli részein őrös, mert a világ összes gyapotszükségletének több mint felét kell fedeznie úgy, hogy kötések már az 1918. esztendőre is szólnak. Bréma gyapotbevitel az összes német bevételnek a 80%-át teszi. A gyapotkereskedelem s a gyapottermelés érdekeinek a megerősítése céljából New-Orleansban már gyapot-közraktárak létesülnek a Missisipi-folyam partján, modern rakodókkal, 60000 bál gyapotnak a befogadására egyenként, vagyis összesen 3 millió bál gyapotnak a lebonyolítása lesz lehetséges.

Németországban a hamburgi tőzede s gabonakereskedőknek az egyesülete egy hamburgi szerződést dolgozott ki olajmagvak s olajtermények számára. Eddig ugyanis majdnem egész szűkségletét angol szerződés alapján fedezte, londoni választott bíróság s a londoni analízis volt a kötelező, mely a német kereskedőknek kelő jogbiztonságot nem nyújtott a külföldi eladókkal szemben. Most ezáltal meg a Londonba való mintaküldés alól is fölszabadul, amennyiben hosszadalmas és költséges lévén, ezután a bíróság is kevesebbe fog kerülni. Hamburgban és környékén sok jelentős olajgyár is van.

Ezután tehát úgy lesz, hogy a kimutatásból, melyben 56 név van, a vevő és az eladó választ egy-egy bírót s a harmadikat az említett egyesület igazgatóságának az elnöke jelöli ki; hogy a pártatlanság biztosíttassék.

Nálunk például a védővámokkal úgy hiszik, hogy a gazdáknak a jövőjét biztosíthatják; pedig éppenséggel nem igaz ez s nem egyéb, mint csak ürügy. S ahol a világon a gazdának nincs jobb dolga, mint nálunk. Tíz év alatt ugyanis a magyar földbirtoknak a terhe 4 milliárd K.-val emelkedett, ez tehát az oka annak, hogy a gazdák a vámvédelem fenntartása mellett kardoskodnak, hogy azután a fogyasztókkal így fizettethessék meg a kamatterheket. Mert nálunk a magyar gazda a gabonáráknak a rengeteg magasságát arra használja föl, hogy továbbra is csak külterjileg gazdálkodhassék s hogy ami elérhető a belterjes gazdálkodással, elérthessék a vámvédelem által is. Mi földmivelő, gazdálkodó ország vagyunk és mégis uszorát lehet úzni a kenyérrrel, tejjel, hússal, főzelékekkel mint elsőrendű élelmiszerek áraival. Nagy répa-termező ország vagyunk úgy mennyiség, mint minőség tekintetében és méregdrága a cukor!

Ámde a nemzeti erőnek a teljesítését nemcsak a mezőgazdák szervezkedése alkotja, mert a nemzetgazdasági erőben benne foglalatik az ipar is, mely meg a termények magas ára folytán nem fejlődhetik s ezenfelül az élelmiszerek árai is magasabbak, mint a világpiacon. Az élelmiszerek árai elsőrendű fontosságú szerepet játszanak a termelési költségek közt. Minden ipari, kereskedelmi és szocialis erőfeszítésnek a hasznát a magyar földbirtokososztály élvezi s ennek a jövedelmét növeli. A kereskedelem s ipar sérelmét hivatva volnának orvosolni a csőd-törvény, a váltótvás, a végrehajtási intézménynek a reformja, a házalás, a vásárolás, a végeladás, a szövetkezeti ügy reformja, az ipari bíráskodási törvény. Nálunk még a törvénykezési illeték is 50%-al nagyobb, mint Ausztriában.

Mindezekhez járul még az is, hogy nálunk a gazdák alig fizetnek adót, mivel a földadó alacsony s a katasztéri fölmérések alapján mindig alacsonyabb is leendő. Általános jövedelmi adóra volna szükség progresszív alapon. Nagy csoda, hogy ujabban már ebbe is belefogunk. A magas vámok csak a fogyasztó megélhetését drágítják meg s a többlet, ami a vámok következtében az árak szempontjából az árakban beáll, a gazdáknak jut. A földadó, mint mondva volt, nem emelkedhetik, mert kontingentálva van; ki van mondva még ezenfelül az is, hogy ha a földadó jövedelem a kontingensen túl emelkednék, a kulcs le is szállítandó. Az agrárpolitika tehát antidemokratikus.

Nagy kár, hogy nálunk a kisbirtokos-ostály még nincs szervezve s így ennek az agrárvédelemből nincs haszna, hanem csak kára; a legelők is rendezetlenek s így az állattenyésztés is nehézségekkel jár. A magyar paraszt a legszegényebb a világ leggazdagabb földjén; szegénységének csúf gyermeke a tudatlanság és ez mind a mostoha birtokviszonyokból származik. Pedig miért ne lehetne nálunk is egy szerb klanitca (vágóhid), mely Belgrádban a városon kívül van a Duna felől való részben magas köfállal kerítve, a hol évenként 50000 darab szarvasmarhát, 12000 darab sertést vágnak le kivitelre, mert sertésanyaga óriási s e tekintetben versenyezhet minden állammal minőség s olcsóság szempontjából is! Igaz, hogy ez egy francia részvénytársaságnak a kezében van; de mégis csak Szerbiában van.

Nálunk 1868. az állami költségvetés kitett 260 millió K.-át. Ma ez már megtízszereződött, pedig a lakosság 15 millióról csak 21 millióra emelkedett, vagyis tehát az állami igények a szaporodással lépést nem tartanak.

Minálunk rendszeresen Németországot hozzák föl, ahol a mostani egész vámrendszer, vagyis minden idegen mezőgazdasági terményeknek az elzárásos rendszere van meg s amely náluk valóban be is vált, amennyiben a gazdasági vámvédelmet ott is a junkerelem tartja fenn. Ez az elzárásos serti és érinti elsősorban Oroszország érdekeit is, mert ez lassacskán teljesen megszünteti a fogyasztási cikkeknek az importját s mesterségesen ápol egy exportot, még pedig megtévesztésre. Az angol iparral ma már versenyez a németé is s ezenfelül utóbbi még olcsó is. Mi Monarchiánk is egyik jó piaca, miáltal a mi mezőgazdaságunk, cikkeinkben lesz bizonyos tekintetben sújtva. A németek a többi közt kiszorították az osztrák-magyar cikkeket a Balkánról; sőt Kis-Ázsia s általában Törökország piacain is minket szorítanak ki elsősorban. Reméljük, hogy ezután a viszonyok e tekintetben is javúlni fognak, különösen akkor, ha a hármas szövetség megállapítja a középeurópai vámuniót, mint reálpolitikai eszmét.

A balkáni háborúk miatt reánk nehezedett feszültség és hadifelhőkészítés egy részről nagy pénzügyi igényelt; más részről nagy munkafordítást vont el a termelésből, mikhez még válságos pénz- és hitelviszonyok, az üzleti forgalom megcsappanása, a gyakori elemi csapások stb. nagy üzleti veszteségeket és pangást eredményeztek.

A külpolitikai bonyadalmak s veszélyek világ gazdasági távlatból nézve, csak lokális jelentőségű fejlemények, másodrangú fontosságú, kielcsitő ugyan; de nem fölüldöz, hanem inkább csak kiséző jelenségek és így a magyar közgazdasági szervezetre nehezedett bajok alapokának az általános ipari termelési válságot kell tartanunk. Mert nálunk a nagy nemzetközi válság a pénz és hitel terén nyílvánult meg, ami azután a vállalkozási kedvet az üzleti élet minden terén megbénította. A mezőgazdasági termelés sem volt olyan, hogy az ipari, meg a kereskedelmi téren mutatkozott veszteségeket ellensúlyozhatta volna. Csak az a szerencse, hogy hazánk közgazdasági szervezete nagy erőt és ellenálló képességet tudott a fenyegető bajokkal szemben kifejteni. Az 1912. évi külkereskedelmi mérleg 249.3 millió K. passzívumot mutatott; míg az 1913. évi már csak 152 millió K.-át. Ausztriával szemben a mi kereskedelmi mérlegünk

1912-ben 136 millió K. s 1913-ban 86 millió K.-át.

A világ megy előre a maga útján, hogy politikai s gazdasági érdekek nyomuljanak előtérbe az apró viszálykodások helyére, mert a demokratikus fejlődés mindenütt megköveteli a maga jogait.

Vége.

Vizy Ferenc

A hideg tél ellen harcos katonáinknak meleg prémre van szükségük Akinek van, még mindig küldheti e címre: Hadseregélyző Hivatal, Budapest Vaczi-ut 38. sz. A posta ingyen szállítja.

Karácsony a csatatéren.

Lengyel mezőknek hópatástján
Piszkos, sáros embernemok.
Körös-körül — borzalmas látvány
Hideg hullák, — úszkós romok.
Felgyújtott, összelőtt falu,
Tegnap még szép fehér falu,
Tegnap piros volt itt az élet,
Ma minden fekete s fehér lett.
Fehér nyír s urany akácfa
Mind összetörve, megtépázva
Nagy némaság a fák alatt,
Szorgos parasztnép szétszaladt.
Ellenség járt itt és hogy itt volt
Nyomát mutatja sok sötét folt.
Mit sok dolgos kéz összehordta,
Mind elrabolta, eltiportta,
Most mint üres kolostorisznya,
Melyet gazdája eldobott,
Mert régen elnyűtt, elkopott,
Hever a sok ház tárva-nyitva.
Gazdátlan eb egy ház előtt,
Melyet egy srápnél összelőtt.
Csak néz merőn, a jámbor állat,
Hogy itthon senki nem találhat,
S csodálkozik nagyon:
Vércseppek vannak a havon.
Ellenség járt itt, vad hozák,
De reggel, hogy hírül hozák:
Honvédek láttak a ligetben,
Mind elfutott sietre.

Mint árvakönnnyel öltözött
Vén, korházt fejta temetőbe.
Kormos torony, félig ledőlve
Áll búsan a romok között.
Kis templom, mint nagy sírhalom
Sötétlik a domboldalon

Ereszkedik az éjszaka . . .
A hunyó nap bűgyadva néz
Katona jön. Magyar baka.
Zsinóros honvéd, köztitéz.
Nyakig feyyerve' reggel óta
Az utat árva, fázva rőtta,
Az ellenség után nyomozva,
De nem akad sehol oroszra.

Süvölt a szél, a friss havat
Magasra há-yyja. Buj a vad.
Vékony a szívke köpenyeg,
A honvéd fázik didereg . . .
Eszébe jut kisgyermek álma:
Karácsonyest, a kis család;
Gyereklad nézi körülállova,
A kis Jézuska* hozta fát.
Kívül havas, jeges december,
De olyan boldog benn az ember,
Mikor a sziv s a kis telek
Egyformán jó meleg.

Karácsonyest van ma éppen,
Otthon most úlnék össze szépen;
Áhítatos sok száz torok
Énekli: Csordapásztorok . . .
Boldogság van a szivbe' — szemben,
Hogy megszületett Bellehembem
A Krisztus, a Nádveti.
Ég, föld ujongva hirdeti:
Ma született a Beke
S itt a világnak ime vége.
Békesség földön embereknek:
De itt úszkós falak merednek,

Halálós csend kívül-belül,
Ilyet a Krisztus elkerül.
Süvölt a szél és hull a hó . . .
Hát, senki sem jár itt? Ha hó!
A rozszant templomajtó tárva,
Mintha csak valakire várna:
Fázik, fáradt a katona,
Senkit se lát, belép oda.
Nincs a közelbe' senki, semmi,
Bemegy egy kissé megpihenni

Falusi templom. Cifra oltár,
Olyan szegény, olyan kopott már;
Csupa piros és csupa kék.
A boltívben egy lámpa ég:
Örök mécs, mely ki nem aludt,
Hogy elhagyták a kis falut.
Már nagy homály ereszkedik
Egész a hátsó szegletig;
Mind elmosódik: pad s a kép
A honvéd elfogóda lép
A küszöbön keresztül,
Átfázott teste összereszdül.
Astán fejét halkán lehajtva
Leül a legutolsó padba:
Mig a vihar ott kint elül,
Majd felmelegszik itt belül.

*Karácsonyest: Kis tűzhelyem,
Feléd vonz lelkem szüntelen.
Most született Jézus minálunk,
De itt, hol vérben, tűzben állunk,
Hol puská s ágyu arat,
A Krisztus innen elmaradt.*
Úgy elfáradt! Pillája zárul.
Mig otthona meleg Karácsonyáru
Szó álmot tépelődő lelke,
Egyszer, nem tudja, hogy mi lenne
S nem tudja, merre és hogyan,
Otthon van újra boldogan.
Karácsonyán gyertyák lobognak . . .
S ajkán a jámbor pásztoroknak,
Kik akkor csordát őrizének,
Áhítatosan szól az ének . . .
S a szent Királyok, mind a hárman,
A csillagot követve bátran
Virágos utján Bellehembnek,
A kis Jézus! imádni mennek.
Boldog, hívő nép rajba' tódul,
Kis Jézus mind fogadja szépen,
Ő csak kívülről nézi az aytólul:
Neki feyyver van a kezében.
Másoknak jut a béke részül,
Ő Istenem, ő ölni készül.
Nem mer belépm, az ajtón át
Nézi a gyermek jászoltrónját
Alázatosan, könnnyel a szemében;
De mintha neki intne éppen,
Hogy jöjjön beljebb; ő feyyverével
Belép s a többi közt letérdel.
Oly félve néz maga körül,
De Jézus neki úgy örül
Mig rásugárzik glóriája,
Csöpp kis kezével őt megáldja:
Csak hordja bátran feyyverét.
Honvéd ő, jó magyar, derék,
És szent az ügy, miért csatázik
Hajnaltól este pirkadásig.

Ágyudörgés A honvéd elbred.
Odakap gyorsan feyyveréhez.
A kis templom egész sötét lett,
De ő félelmet már nem érez.
A Krisztus, ki ma született,
Ott áll hős nemzete felett,
S a holtra fázott fáradt honvéd,
Hős lelket visz magával onnét,
Szívébe hittel, győzelembe bízva
Siet az ezredéhez vissza.

Kersék János.

Karácsonyi éj.

Mily sötét az éj! Az ember önkéntelenül irtózik tőle és szabadulni igyekszik sötétségéből. És különös, van egy éj, mely az irtózat helyett vonszalcat kelt és melyben oly jól érezzük magunkat. Ez éj, mely még a gyermeket sem ijeszti, sőt örömpirt varázsol arcára: a karácsony éjjele.

Sötét az éj; a ssem hiába fürkészik benne, legföljebb a képzelet láttatja torsi alakjait. Éj a karácsony éjjele is, ebbe azon-

ban fényt áraszt az ünnepi hangulat és a szem eltelik világossággal.

De nem! . . . nem az ünnepi hangulat, hanem valami titkos fényforrás, elektromos reflektor szórja sugarait e sötét éjben.

A szem pedig lát egy tolongó, nyüzsgő tömeget, mely tévelyeg céltalanul, mivel nem akarja felnyitni szemét. Látja ebben a tömegben a négyezer év, a várakozás korának emberiségét, azt az emberiséget, mely négyezer éven át kereste a boldogságot, de a kutatásában mindig a keserűség poharára talált. Boldogságot önmagában kereste, önteltségében megvetette legfőbb Urát, holt bálványok előtt hajtotta meg büszke fejét. Egyedül akart fölemelkedni emberi méltóságára és állati régiókba süllyedt. Négyezer év nyomora megéltette az emberiséggel, hogy Isten nélkül tehetetlen játékszere a sorsnak.

Ez idő alatt a tehetetlenség öntudatra éledt benne és szabadulni akart nyomasztó járma alól. Az egykor büszke ember megtörve egy barlang, a betlehemi barlang jászola előtt roskad össze. Őszeregy, de nem, hogy utol-ót lsheljen, hane n új életet szívjon a kisdéd ajkáról, életet, melyet évezredekben át hasztalan keresett a gyönyörök és élvezetek között, melyet nem tudott adni sem a milliőkat leigázó Faraók trónja, sem a császárok diadalkoszorúja. Ezt az életet, mely után titkon sóvárgott az emberi szív, s mit a benne bugyogó megromlott vér az egész organumba soha sem tudott létrehozni, csak itt e félreeső barlang virágbimbójának illata tudta felkelteni, e kis hely levegője volt oly tiszta, hogy megtisztította a megfertőzött vért és e vér a szívbe sietett, a szív pedig, mintha álmából rázták volna fel, felébredt sóvárgásából, dobogott az örömtől, mert vágya teljesült: élni akart; im most már él boldogan.

Midőn ezekről gondolkodik az ember, nyugtalanul néz maga körül és sok minden érthetlenné válik előtte. Az advent már elmúlt, a négyezer évet már új kétezer követi, hol van tehát az az élet, melyet a betlehemi kisdéd hozott? Avagy már a betlehemi kisdéd nem él s csupán a gyermekek képzeletében jelenik meg ilyenkor, mint a gyermeki kor elmuló öröme?

S most egy másik tömeg látható a karácsony éjjelének fényében. Mondjuk ki bátran, ki ez a tömeg?

A mai modern kor nyugtalan tömege.

Midőn est szemléli az ember, mintha az advent idejében érezné magát. Van ennek az embernek élete? Gőge felvilágosodást hirdet, bálványokat állít magának és nevet is ad nekik: a kultúra és haladás.

Ekor a kultúrára veti tekintetét, tőle vár jólétet. Élni óhajt a mai ember is és siet a kultúra utján, hogy feltalálja a szíve vágyát. S e kultúra nem késik. Tud népszerű lenni; leereszkedik a nép alsó rétegeibe, mivel látja nyomorát és segíteni akar rajta. Ad a népnek jogot, szabadságot, törekszik anyagi jólétét előmozdítani. Majd mint a hálófonó pók szövi össze a falvakat, városokat, országokat és világokat utjaival, a technika vívmányaival, a világ sarkait állítja pillanat alatt egymás mellé, távolságot nem ismer, mindent maga előtt szemlél, mindent csak azért, hogy könnyítsen ezen az életen. Hatalmas gyárakat emel, hogy kenyeret nyújtson az emberek kesébe. A kultúra azonban nemcsak népszerű, hanem bölcselő is tud lenni. Oda áll a tudós kutató mellé, kézen fogja s elvezeti őt a csillagok, az új

világok milliárdjai közé, jár, barangol vele megmérhetetlen távolságokban és hirtelen leereszkedik a föld gyomrába és ott kutat, bepillantást enged neki mérhetetlen kicsiségbe és mindezt csak azért, hogy megédesítse ezt az életet, hogy boldog legyen az ember.

A kultúra fárad, hogy boldogságot teremjen és ime fárasztó munkája nyomában a nyomor szelleme kísért. A haladás mindenütt hirdetett szavára a tájadalom, a szomorúság jajkiáltásai törnek elő. A nép, akinek jólétet akart biztosítani, éhes, kenyér után kiált, türelmetlen, érzi valaminek a hiányát, amit a kultúra nem adott meg neki. Nem is hiányt érez, hanem sejt, hogy a kultúra megfosztotta valamitől és most ezt nem kapta vissza. E tömeg most képtelen élni és élet helyett halál, pusztulás az osztályrésze.

S a kultúra tehetetlenül áll a pusztulással szemben, sőt ahelyett, hogy mentődeszkát dobna az élet háborgó tengerén fuldolóknak elé, ha ott lát a pusztulás szélén, amidőn ma elvesztette az ember a becsületét, jóhírnevét a modern világ előtt, méregpoharát nyújtja a remegő kézbe, hogy pusztuljon a győnge.

A kultúra alkotott ipart, kereskedelmet, de iparában, kereskedelmében mellőzte az embert, mi több, durva gépezetű alácsontotta az embert is, mivel megfeledezett lelkéről, amelynek kormányoznia kellene e gépezetet. Hogy végezhet a gép tökéletes munkát, ha kormányozóját megfosztotta attól a jogától, attól a hatalmától, melyet a természet juttatott neki a gépezettel szemben.

A tudós szál a kultúra szárnyain, de gyorsan fárad a lankadt szárnyakkal esik a földre a sárba, hiszen céltalanul röptült, nem volt, ami ösztökélte volna utjában a nagyra-vágyó lelkét. S a lélek nincs kielégítve, a tudás elégtelen önmagával, háborgó lelkét nem tudja lecsillapítani. Az emberiséget valami tolyton gyötörő vágy kínozza. A kultúra mindent adott, csak egyet nem, a lelki békét.

S a kultúra segíteni akar új programmal. Szociális bajok uralkodnak, úgy mond, szociális eszközökkel kell segíteni. Hol keressük ezt? Tőlán a szabadság, egyenlőség, testvériség véresszájű hirdetőinél? Hiszen van a testnek szabadsága! Avagy talán ott a testvériség, a szabadság, ahol a szenvedélyek tombolnak és érvényesül az emberben az állat, mely elemerővel ront a felsőbbiségre és fojtja vérbe a győngét.

A katolikus egyház a karácsonyi éjjel ünnepi fényében áll e modern-kor elé, hogy e törtető, vágyó léleknek utat nyisson nem csupán a kultúra és haladás felé, hanem oda, ahová míg nem jut, meg nem nyugszik. A betlehemi barlang ajtaját tárja ki, hogy észrevegye a kisdédet, aki él még, a betlehemi pásztorokkal boruljon a jászol elé és részese legyen az ő örömeinek. Ez istállóban találja meg a modern kor a számtalan bajok gyógyszerét. E kisdéd ragyogó szeméből olvashatjuk a szociális bajok minden okát.

A mai kor is letért az igazság utjáról, elvetette Istenét. Küzd ugyan és fárad, de saját erejében bizik és ép azért nincs, akihez asemát emelje új erőrt, ha elgyöngül a küzdelem hovében. A keresztény hit itt is talál vigasztaló segítséget, saját Istenét látja magafelé közeledni, aki tárt karokkal fogadja és öleli keblére az eltévedett embert. S megtanítja ezt az embert szeretni úgy, mint ő szeretett.

Szeretni nem a gögőt, szeretni nem a földi gyönyört, szeretni nem a rögöt, hanem szeretni a szenvedőt, a szegényt, a beteget, ellenséget, az érényt, az igazságot. Az Isten maga a legfőbb szeretet, aki megajánlta a szenvedő embert. Erre a szeretetre van szüksége a mai kornak; szeretetre, mely részavétre tudjon gerjedni a nyomor áldozatain és segítőt jobbját nyújtani a sorstól elnyomott emberbarátainknak.

Ez istálló kisdédétől tanuljuk meg az önmegelégedést, mely nem szomjazik a gazdagok vérére, hogy incsereket megszerezze, hanem megelégszik azzal, amit a sors neki engedett. A keresztény hit akarva, nem akarva azt olvassa ki e kisdéd szeméből, mivel e kisdédben látja Istenét, aki a bibor helyett az istálló szalmás jászolát választotta és a szegénységi ruha foszlányaiába fődte magát. Ez a másik szeretet, mely eltörölné e világ elégedetlenségét és békés hangulatot vinne a szántóföld tikkasztó melegébe, tiszta, vidám kedélyt a gyárak fojtó levegőjébe, mosolygó arcot deritene a hivatalok görnyedő alakjain.

A mai embernek szüksége van áldozatkészségre. A karácsony ünnepe erre is megtanítja. Istenét állítja szemé elé, mint a megtestesült áldozatot. Nem idegenkedett a tehetetlen nyomorok ember alakját fölteni, sőt emberi létének első pillanatában már a nyomor és nélkülözésnek veti magát alá. Mi lenne a világgal, ha minden ember így fogadná az élet csapásait? Nemde mily távol esnék a kétségbeesés és minden csapás csak új erőre keltené az üldözöttet; érintetlen maradna a méregpohár s az új élet megkezdődne!

A tudomány itt, a gyermek előtt ismerje be önhiúságát. A hit az örök. Mindentudót mutatja be e kisdéd személyében, hogy megalazza az önmagát istenítő észt s tudományt, amely jóleső érzést a szívbe, s kellemet a léleknek csak akkor fog nyújtani, ha e kisdédől veszi eredetét és hozzá is tér vissza. A három napkeleti bölcset kell követnie a tudományos világnak, a kultúrának s akkor biztosít jólétet, mivel innen kapja azt, amit egyedül nem tud adni önmaga: a lelki békét.

Mily világos a karácsony éjjele, fényében reá ismerünk nyugtalan korunkra, mely élet után eped és kutat ez élet után; felismerjük azonban a fényforrást is. Ezt azonban nem akarja észrevenni. E fényforrás a betlehemi istállóból ered. Ide kell benyitnunk a betlehemi pásztorokkal és a bölcsökkel, ha új életet akarunk és a kisdéd elé boruljunk, aki e szavakkal fogad: „Jőjtek hozzám mindnyájan, kik fáradoztok és terhelve vagytok és én megnyitílek titeket“ és „Én vagyok az út igazság és élet.“ Itt lebeg a béke augsyala és innen száll az őt váró lélekre.

Frey.

Takarékoskodjunk az élelmiszerekkel.

Baró Ghillány Imre földmivelségi miniszter az élelmiszerekkel való takarékoskodás szempontjából a következő felhívást bocsátotta ki: Minthogy külföldről élelmiszereket nem igen hozhatunk be az országba, s hű szövetséges társunkkal együtt a magunkéba kell megélnünk: ellensegeink arra számitanak, hogy bármilyen vitézül küzdenek is hős katonáink, még sem fogjuk a harcotokán bírni, mert elfogy a kenyérünk, s ők kiéhezhetnek bennünket. Ellensegeinknek ez a reménye nem fog beteljesedni, mert mindenünk van annyi, amennyire szüksé-

günk van. Hogy azonban semmiféle körülmények között semmiféle baj ne érhesen bennünket: a józan előrelátás azt parancsolja, hogy a fogyasztásban mindenki, mindenben takarékos legyen. Különösen okosan és takarékosan kell bannunk a búzával, meg a rozsszal, mert az idén a buza- és a rozstermésünk nem volt olyan, mint a tavalyi.

A kormány azon célból, hogy ez idei buza- és rozstermésünkkel az új aratásig bizonyosan kijöhessünk, s vitez katonáinknak mindig és mindenből a legjobbat adhasuk, már elrendelte, hogy a malmoknak és a kereskedőknek csak olyan kenyérlisztet szabad a polgári közönség részére eladni, amely egyharmad részben arpaliszttal, tengeri liszttel, vagy burgonyaliszttel, vagy más megengedett lisztpótlékkal van keverve. A kormány ezen rendelete folytán a fogyasztó közönségnek az a része, amely a lisztet vásárolja, vagy kész kenyeret vesz, ezután csak ilyen kevert lisztből süített kenyeret fog fogyasztani. Elrendelte továbbá a kormányt azt is, hogy mindennemű buza- és rozsjárandóságot (konvenció) csak kétharmad részben szabad a búzában és rozszban kiadni, egyharmad rész helyett pedig árpat vagy tengerit kell mérni, s az értékkülönbséget készpénzben kell megfizetni. Ennek folytán mindazok, akik járandóság (konvenció) fejében kapott gabonából készült kenyeret esznek, ezután szintén csak kevert lisztből süített kenyeret fognak fogyasztani.

Mivel azonban a buza- és a rozskészletek arányos fogyasztása céljából szükséges, hogy ne csak azok, akik a lisztet vagy a kenyeret veszik és ne csak azok, akik a járandóság fejében kapják a búzat vagy a rozst, hanem az országban kivétel nélkül minden ember csak ilyen kevert lisztből süített kenyeret fogyasszon, ezennel felkérem azokat, akik a maguk gabonájából örölt lisztből otthon sütik a kenyeret, hogy ők se fogyasszanak tiszta buza- vagy rozskenyeret, hanem ők is keverjék a buza- vagy rozslisztet egyharmad részben árpa-, burgonya- vagy tengeri liszttel és azt a búzat és rozst pedig, amire, ha ők is kevert lisztből sütenek, a maguk hazánál nem lesz okvetlenül szükség, a jak el, hogy a buza és a rozst eljuttasson azokhoz, akiknek arra szükségük van.

A tiszta búzából készült fehér kenyér és a gabonával teli magtar, padlás, kamara más időben mint a földmivelő ember faradságának Istentől való jutalma, öröme volt a gazdának és büszkesége a gazdasszonynak. Ma, a ki keveretlen tiszta buza, vagy rozslisztből süített kenyeret eszik, s aki rejtegeti a gabonát, a mire a maga házában és gazdaságában nincsen okvetlenül szüksége, vetkezik a haza ellen és az ellenséget segíti, mert gyöngíti az ország gazdasági erejét.

A kormányknak éppen ezért országos érdekből joga volna azt, amit most kér, rendelkezni kiadni. Azt hiszem azonban, hogy nincsen és nem is lesz szükség ilyen rendelkezésre, mert ezután a felkérés után bizonyára nem lesz egyetlen ember sem az országban, aki, amikor az ország jóvoltáról van szó, ne hajtana a komoly keresre, s üres hiaságból, vagy alacsony önzésből előbbreválonak tartana magamagát a haza érdekénél. A kötelezőrendelet kiadása helyett kinek-kinek lelkiismeretére bizzuk a dolgot, s reméljük, hogy mindenki belátja, hogy ha most nem tiszta buza-, vagy rozslisztből süített kenyeret eszik és nem tart vissza több búzat és több rozst, mint amennyire, takarékosan számítva, szüksége van, hazafias kötelességet teljesít és — akármilyen kis dolog is ez harcban álló vitez katonáink hősi véraidozathoz képest — ezzel mégis igazán mindenki hozzájárulhat ahhoz, hogy ellenségeinken dicsőséggel diadalt arathassunk.

A világháború krónikája.

December 18

Csapataink 400 kilométeres vonalon üldözik a Lengyelországban megvert oroszokat. Pietrkovot és Przedzbrzot rohammal bevettük. — Francia harctéren Nieuportnál nagy csata folyik. Franciák Arras és Lebarsee között heves támadást intéznek a néme-

tek ellen. Németek visszaverik a támadást. A törökök Csorok folyónál öt óras küzdelemben megverik az oroszokat. — Wilson elnök az Egyesült-Államok nevében új békejavaslatot akar a hadviselő államok elé terjeszteni.

December 19.

Orosz-Lengyelországban az oroszok üldözése tovább folyik. A szövetséges csapatok átlik a Piicát. — Németek Kelet-Poroszország határán egy erős orosz lovas támadást visszavernek. — Francia harctéren a francia-angol csapatok támadásának egész sora történik. A franciák támadása kudarcra végződött. Nieuporti csata még tovább folyik. A Svéd-, Norvégia és Dánorszagok királyai Malmöben tanácskozára jönnek össze, hogy megállapítsák a három skandináv állam külpolitikáját a háború tartamára nézve. — Egyiptomban kihirdetik az angol protectorátust, ezzel Törökország szuverenitása Egyiptom felett megszűnik.

December 20.

Az oroszok Lengyelországban újabb nagyobb erőket vetnek a küzdelembé a nagy üldözés megakasztására. — Kárpátokban betört orosz előcsapatokat Latorca völgyében csapataink visszavetk. Csapataink a Biala völgyében Tuchovig nyomulnak előre. Del-Lengyelországban elerjük a Nida folyót. — Flandriai harctéren az ellenség megszüntette eredménytelen támadásait.

December 21.

A Kárpátokban csapataink támadása Latorca felső területén jól halad előre. A lupkovi szorosról északra, Krosno mellett és Dunajec alsó részén hevesen tovább folyik a harc. — Nieuportnál a franciák támadását a németek visszaverik. A francia harctér többi részén is megkísérelt francia offenzívák kudarcra végződnek. — Olaszország tiltakozik az Egyiptomra vonatkozólag kihirdetett angol fenhatóság ellen.

December 22.

A Kárpátokban, a Nagy-Ág, Latorca és Ung folyók területén új harcok fejlődnek. — A német csapatok több helyen átlik Orosz-Lengyelországban a Bzura és Ravka folyókat. Galiciában az oroszok ismét támadásba mennek át, anélkül, hogy sikert értek volna el. Különösen Dunajec alsó folyásánál szenvednek nagy vereséget. — Francia harctéren az újabb francia és angol támadások meg-hiusulnak.

Levelinkre hadisegély bélyeget ragasszunk.

Templomi hangverseny Lévan.

A háború lelke nemcsak a harcmezőn jár, hanem itthon is. Manapság nincs ember, akinek a szívet meg nem rzná a nemzeti földrengések szeizmográfja. Itthon nem a harc, hanem a megértés rajvonala alakul ki és a kharitativ tevékenység foglalja egy közös gyűrűbe a tarsadalom emberét rang és valláskülönbség nélkül. A mi kemény, dacos szívünk jegét semmi se törí le annyira, mint a nemzeteknek ez a világharca. Sohse láttuk a másikat és szeretjük egymást; gyűlöltek egymást és a gyűlölet keze a szeretet meleg keze lesz; a rang barrikádját ledöntjük, az állás választofalat félrelojkük. Sohse éreztük annyira demokratikusan, mint most, hogy testvérek vagyunk és hogy a mi küzdelmünknek egy közös, gondviselő támasza van: az Isten. Leikünk, mint a didergő, fázós madárfiók, keres oltalmazó szárnyat és ez a szárny a Gondviselés szárnya; keres fészket, ahol az aggódó szív megpihen: ez a templom. S keres helyet, mely a szeretet újított-medencéje legyen. S ez újra csak: az Isten háza.

Azért lett manapság a nagyobb városokban szokássá a templomi hangverseny. A hangverseny szó béke idején mulatást, ünnepesebbé vált hétköznapi szó-

rakozást jelentett. Hangversenyen lenni és időt agyonütni: egyértelmű fogalom volt. A háború a hangverseny szó régi fogalmát is idealizálta és új tartalmat öntött bele. Ma a templomi hangverseny alkalom, mely a nemzeti élet nehéz óráiban hazafias öntudatunkat emeli és testvéries érzéseinket közös áramkörbe kapcsolja s alkalom egyúttal arra, hogy legalább filléreinket helyezzük le a haza azon szent oltárára, amelyre mások véreket hullatják. Nehéz járási gondolkozásmódra vall azt hinni, hogy mi ezzel megszenteltlenítjük az Isten házát és harci hangokkal profanizáljuk a templom komoly tónusát. Mi nem újítjuk fel a templomokban megbecstelenítő francia jakubinusoknak a világot, hanem az imádság házában is kibontjuk azt a zászlót, amelyen, — mint az ünnepi szónok, *Rassovszky Kálmán*, piarista tanár helyesen megjegyezte, — a legyilkolt trónörökös pár véres alakja hív nem verbosszúra, hanem hogy fölemeljük az elégtételt adó isteni igazságszolgáltatás pallosát.

Szükségesnek láttuk ezen megjegyzéseket leszögezni már csak azért is, mert a rendezett tanácsú kisvárosokban még mindig megvan az a maradi vétek, amely ellenmond minden újszerűnek és súlyos anathémát állít minden oly törekvés elé, mely a kipróbált sablonnal ellentétbe mer helyezkedni. Gondolunk most elsősorban a különben tiszteletreméltó polgári osztályra, amelyik javarészt a hangversennyel szemben hűvösen viselkedett és csendes távollétével tüntetett. Mikor a háborúban a shrapnelek táncolnak, itthon nem lehet bálozni és a „jókemény”-szinű mulatsággal a sebesültek számára alamizna-morzsát kitáncolni, avagy a nemzeti közívaszatok borralalóját nyújtogatni a hadi célokra. Ennek emberi érzésünk legemlébb esztétikája is ellentmond. Annyira komoly időket élünk, hogy ezen komoly idők fotografiájáról a lepelet csak a templomban merjük levonni.

Ami a résztvevők számát illeti, úgynevezett „szép” publikum volt. „Szép” azért is, mivel a saros, lucskos időjárás ellenére tekintélyes volt a hangverseny hallgatók száma. De „szép” azért is, mivel a többség a „szép nem”-nek lévai hazafias úri hölgyközönségből került ki. Magának a templomnak a hangulata a temetési hangulatra emlékeztetett. Komoly, szertartásszerű volt, mintha a lelkünket átfogó félelmet és aggodalmat temették volna. Ennek a praegulatnak hű kifejezője mindjárt a „Hangeludium”, amelyet a Reviczky-féle zeneiskola lelkes vezetője, *Cziczka Angela* szerzett és játszott le az orgonán. Valóságos lelki intonáció volt ez, melynek hol bánatos, hol viharszerű üteméből, mint a tenger gyöngyragyója alakult ki a nemzet imája: a Himnusz. Sietünk ugyancsak megjegyezni, — ami a „műsoron” szerénységéből maradt csak ki, — hogy az „Ave Verum . . .” és az „Ave Maria”-nak itt hallott dallama is a jeles zenetanárnőnek jól sikerült szerzeménye. A dallam költői szépségébe melegen olvadtak be azok a vallásos motívumok, amelyek megérettéskésítésében ügyes virtuozitással kiváltak az énekesek. Az „Ave Verum”-nál: *Cziczka Angela*, *Szilassy Dezsőné*, *Deák Tivadar*, *Moravek László*. Az „Ave Maria . . .”-nál pedig: *Taby Lajosné*, *Szilassy Dezsőné* és *Cziczka Angela*.

A hölgyek közül *Szilassyne* neve nem új név. A név viselőjének a hangjában a lévai publikum már több alkalommal gyönyörködött. Figyelemreméltó nála az iskolázottság és a jó akcentus. *Tabyne* kellemesen csengő szopránja is még sok sikerre tarthat számot. A szépművészet ifjak közül (*Moravek L. VIII. o.*, *Janson Jenő*, *VIII. o.* még *Deák Tivadar* (*VIII. o.*) kecsgett a legtöbb reménységgel. Férfias baritonjával még sokra viheti, ha a vallásos melódiákban erősen imperatívuszus tónusát mérsékli. Istennek szemben kerünk, de nem parancsolunk. Értjük ezt Beranek: „O Deus salva me . . .” című, bariton — és cello-solo, zenekísérettel — különben sikeresen előadott darabjára.

Tagadhatatlan elismerés illeti a főgimnázium ifjusági énekkarát is, amelyik *Mirtinitől* adta elő a „Stabat Mater . . .”-t. Mikor hallottuk a fonségesen kicsendülő „animam

gemenem" szavakat, úgy éreztük, hogy a „stabat mater" . . . (álta a keserves anyja) a küzdő magyar nemzetnek a megszemélyesítője. Hisz ez a nemzet is „anima gemens," szenvedő lélek, amelynek szívét ellenségei szeretnek, ha általjárná a tör: „pertransivit gladius." Meg kell még befejezésül említeni Zangl: „Laudate Dominum . . ." (dicséretet az Urat . . .) — jának előadását: orgona-solo, énekkel és vonás-quartett kísérettel. A teljes összhangon kívül a szöveg hű megértését és a „laudate" szónak bájos és zenei kiéneklését emeljük ki. Hangsúlyozzuk a „zenei" kitétel, mert ebben a szóban az ének zenévé vált.

A művészi rész mellett a szellemi részt sem hagyhatjuk figyelmen kívül. Értjük itt a Léva társadalmi életében egyformán kedves és tevékeny piarista tanárt, *Rassovszky* Kálmánt, aki konferenciái beszédjében lendületesen, széles, magyar történelmi perspektívák mellett fejtegette az isteni gondviselés szerepét a magyar történelemben. A rendezés főmunkája is az ő érdeme. A rendezés körül agilisen működtek még *Szentiványi* és *Pintér* tanárok. Az utóbbi végezte az éneketanítást és a próbák fásztós munkáját is. Míg a hangverseny eszméje *Cziczka* Angeláé, aki Léva városában nemcsak a művészetnek, hanem a hazaszeretnek is apostola.

Maga a hangverseny olyan természetű volt, hogy nemes célja (a lévai Vöröskereszt-Egyesületet szolgálta) nem engedné meg, hogy ünneprontó kritizálást végezzünk, amire egyébként ok se volna. De fölösleges dicséretet se pazarolhatunk, mert megsértőnk az önzetlenül hazafias szereplőket. Lezáró szavunk csak az lehet, hogy hálás köszönetet mondunk a hazafias rendezőknek, a kedves énekeseknek és a tehetséges zenészeknek, (Janson, Jaross, Moravék és a galíciai zenekar két tagja). Mi pedig kedves emlékül visszuk el magunkkal azt a tudatot, hogy dec. 21. én délután a piarista templomban egy hasznos, hazafias és művészi orgona-hangversenyt hallgattunk végig.

Dr. Porubszky Géza.

Különfélék.

Vidéki előfizetőinket kérjük, hogy postahivataluknál az előfizetés megújítása iránt szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

— **Főhercegek üdvözlése.** Bars vármegye törvényhatósága folyó hó 17.-én tartott rendes közgyűléséből hódoló távirattal üdvözlötte *Frigyes* főherceget tábornaggá és *József* főherceget legfelsőbb kitüntetésre és hadseregparancsnokká történt kinevezetésére alkalmából. A *Frigyes* főherceget küldött üdvözlésre a következő távirat érkezett: „Méltóságos *Kelte* Gyula urnak Aranyosmarót. *Frigyes* főherceg tábornagy ur 6 ca. és kir. fensége bálás köszönettel vette Barsvármegye közönségének üdvözlését és szíves jókívánatait, melyeket méltóságod kegyes volt tolmácsolni. *Cappy* gróf kamarai előjáró."

— **Altábornagyi kinevezés.** A királyi stábolosi *Mihalcsics* György vezérőrnagyot, aki a Léván állomásozó honvédszázadosnak hosszabb ideig közkedveltségű és általános tisztelt ténnyarancsnoka volt, — 1915. évi január elsejével altábornaggyá nevezte ki. A híres stábolosi hőst jól megérdemelt kitüntetésre alkalmából mi is őszintén üdvözljük.

— **Háborús felolvasások.** Nemcsak Budapesten, hanem az ország legtöbb városában is a téli hónapok alatt az arra hivatott egyesületek és társaságok háborús felolvasásokat rendeznek. A lévai *Reviczky-Társaság* választmánya szintén felkarolta ezt a szép eszmét és elhatározta, hogy január, február és március hónapokban, a városbába nagyteremben, minden szerdán d. u. fél 5 órakor történelmi, vallás- és általános filozófiai és ethnografiai háborús vonatkozású, kellemesen szórakoztató, érdekes felolvasá-

sokat fog tartani. Az első felolvasás január hó 6-án lesz. A felolvasások részleges programját a választmány most állítja össze.

— **Hősi halál.** Már régen tudtuk, de mindig reménykedtünk, hogy nem igaz a gyászír, hogy hivatalosan meg fogják cáfolni, mert hiszen már oly sokszor megtörtént, hogy a halottnak hitt hős hosszú idő múlva egyszer csak levelben tudatta életben létét. Sajnos, mély szomorúsággal és az ifjú hős iránt való barátságunkból folyó megilletődéssel hozzuk nyilvánosságra, hogy *Bellán* Sándor városi fogalmazó, a lévai hőgyesület szilvis titkára, a lévai 14 honvédszázadezred tartalékos zászlósa az orosz harctéren élete virágában 26. éves korában még október 24.-én srapnel által találva hősi halált halt. Késtelvedtünk a hír igaz voltában, mert hiszen még ezután olvastuk a novemberi előléptetések között, hogy *Ófelsége* a vitéz, derék katonát hadnaggyá nevezte ki. Még mindig előttünk van a becsület, nyilatkozni fű, a mindig szolgálatkés hivatalkok, ki társadalmi téren általában szeretetnek örvendett a ki hivatalos tevédmény mellett is szívesen, a legnagyobb készséggel vállalta a nobile officiumokat. Mint a hőgyesület titkára nemes buzgósággal működött a *Szefánia* árvaház felvirágzásán. Még nagy és szép jövőendő állott előtte, amelyet azonban mindnyájunk őszinte bánatára kegyetlen kézre fálbeszakított a Mindenható bölcs akarat, ki a harctérről a sírok kertéze, a halál által szólította magához a mennybe. Meghalt, mint vitéz, bátor, hős katona, ifjú életét a királyért és a drága magyar hazáért áldozva. Hősi halát adósszonyja öz. *Bellán* Adolfné *Báthy* *Heinrich* Mária, fivére *Bellán* László uradalmi intéző és nagybátyja *Báthy* László prépost-plébános gyászolják. Holttestét a harctéren bajtársai temették el. Áldott emléke álljon követendő példának örök időkre az utókor előtt. Léva város tanácsa és tisztikara a következő gyászjelentésben tudatja a fiatal tisztviselő hősi halálát: „Léva r. t. város tanácsa és tisztikara mély fájdalommal jelenti, hogy ifjú kartársa *Bellán* Sándor városi fogalmazó, a 14-ik honvédszázadezred tartalékos zászlósa, folyó évi október hó 24-ik napján, élete virágában 26. éves korában, az északi harctéren Ivangorod alatt vívott csaták tüzeiben hősi halált halt. A polgári életben a férfias jellemnek, a nyílt őszinteségnek, a szívélyes barátságának és a személyválogatás nélküli udvariasságának, szolgálatkészségének és kötelességtudásának mintaképe volt; tehetősége, a becsület és jó iránti szeretete nagy tettekre hivatva volna. A harcmezőn hősként eihelt fiatal kartársaink emlékezetét mindig kegyelettel és büszkeséggel fogjuk megőrizni. Kelt Léva, 1914. évi december hó 22.-én. Léva város tanácsa és tisztviselői kera.

— **A népfelkelők bevonulása.** A 24—36 évkorban levő s alkalmuknak talált népfelkelők közül az első négy fiatalabb korosztályuk a legujabban történt intézkedés szerint január hó 16.-án fognak bevonulni. A többiek behívására később kerül a sor s ezek is nem egyszerre, hanem meghatározott csoportokban vonulnak be.

— **A hadikölcsön.** A magyar hadikölcsön jegyzésének már most teljesen ismert eredménye esztizenyole millió korona. Ausztriában 2135 millió koronát jegyeztek, úgy hogy Magyarországon és Ausztriában a jegyzések összege 3153 millió korona. Ez az összeg a nagy német kölcsönnek mintegy 60 százalékát teszi, mert Németországban 4460 millió márkát, vagyis 5260 millió koronát jegyeztek. Magyarország és Ausztriának 53 millió lakosa van, de ebből Galicia és Bukovina a kölcsönjegyzés szempontjából nem jöhetett tekintetbe, maradna tehát 46 millió lakos s ez a lakosság a kölcsönből fejekenként 68 koronát jegyzett, ugyanannyit, amennyit Németország 67 millió lakosa a német kölcsönből márkában jegyzett. Ezekhez még azt tesszük hozzá további összehasonlítás-keppen, hogy a francia hadikölcsönre összesen 400 millió frankot tudott összegyűjtetni a világ leggazdagabb országának, Franciaországnak polgársága. A monarchia

két országában tehát ötször akkora hadikölcsönt hordottak össze, mint Franciaországban.

— **Karácsony a kórházban.** A harctéren megszebesült és a lévai kórházban ápolt katonák legtöbbje már karácsony előtt gyógyultan elhagyván a várost, a négy gondozó és gyógykezelő helyen maradt tizenhat megszebesült könnyebb kezelés miatt miud a megyei kórházba helyezték, ahol e hó 23.-án, szerdán este, kedves meglepetésé várt reaguk. A kórház egyik termében nagy karácsonya volt felállítva, amelyet *Rudnyánszky* Olga és *Tolnay* Margit igen csinosan díszítettek fel. A terebbe gyűjtött betegkehez a karácsonya mellett *Báthy* László prépost, a Vöröskereszt Lévai fiókjának fíradhatatlan elnöke rövid, de gyönyörű beszédet intézett. Ezután öz. *Faragó* Samuné, dr. *Prisner* Gyuláné és *Schubert* Pálné uraszonnyok kiosztották a sebesültek között a karácsonyfáról és a dobozokba helyezett célszerű és hasznos ajándékokat, melyeket részben az egyesület költségén, részben pedig gyűjtéséből vásároltak össze. A kiosztás után a könnyekig meghatott katonák dús karácsonyi vacsorát kaptak. A kedves ünnepségnak jólelkű rendezői fáradtságért azon tudatban leltek méltó jutalmukat, hogy a közöttünk levő sebesült vitézeknek boldog és vidám ünnepeket szereztek.

— **A közigazgatás köréből.** Zsitvagyarmaton *Lévay* Sándor újlóti segédjegyző választatot meg törjegyzővé. — A vármegye elispánja dr. *Petrikovich* Lure közigazgatási gyakornokot, tiszteletbeli szolgabíró a vorebelyi szolgabíroságtól a lévai járási szolgabírosághoz helyezte át. *Fekets* Sándor nyaklámai törjegyző saját kérelmére nyugdíjba helyeztetet.

— **Hány ügyvéd harcol a csatatereken?** A magyarországi ügyvédek közül összesen 1450-an vonultak hadba. Budapesten a hadbavonult ügyvédek száma 461. Ezen számokban még nincsenek benne azok az ügyvédek, akik a most befejezett sorozások alkalmával váltak be és be fognak vonulni.

— **Gyászír.** A kőrműcsibányi m. kir. állami főreáliskola tanári testülete mély fájdalommal jelenti, hogy az intézet volt tanára *Hlatky* József, nyug. áll. főreáliskolai tanár, életének 65., a nevesett iskolánál töltött 33. évi rendes tanári működése után és nyugalomba vonulásának 7-ik évében december hó 17.-én elhunyt. A megboldogultban az intézet lelkes és buzgó tanárát, Kőrműcsibánya városának társadalmá pedig önzetlen, tevékeny munkását vesztette. Hált tetemét az egész város őszinte részvéte mellett e hó 19.-én délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra.

— **Hazafias szini előadás Csatan.** A hadbavonultak családtagjai felségélyezésére alakult jótékony helyi bizottság tagjai tegnap este Csatan, a hadbavonultak családtagjai felségélyezésére a r. kath. iskolában jótékony szini előadást rendeztek, mely alkalmával a kis műkedvelők előadták *A Gondviselés* című 5 felvonásos életképet, melyet az alkatomra a bizottság elnöke: *Bercsikné* *Dudich* *Klotild* irt s mely úgy a szereplőknek, mint a szerzőnek nagy sikert hozott, s anyagilag és jól sikerült. Az előadás ma este 7 órakor megismétlik.

— **A népfelkelők hozzátartozóinak államsegélye.** A népfelkelő bemutató szemléken fegyveresorgálatra alkalmasnak talált egyének családtagjai, bevonulásuk után — a honvédelmi miniszter rendelete szerint tekintet nélkül arra, hogy A. vagy B. osztályú népfelkelők és tekintet nélkül életkorukra és arra, hogy katonalag ki vannak-e képezve vagy sem, — a segélyezésre igényel bírnak, feltéve, hogy a folyó évi 100,000 sz. pénzügymiszteri rendeletben felsorolt előfeltételek fennfognak.

— **A belügyminiszter ajánlása.** A „Bütyki Készlöny" legutóbbi számának vezető helyén, ahol rendszeren száraz miniszteri rendeletek és utasítások látnak napvilágot, szokatlanul emelkedett hangú, lelkes közlemény jelent meg a belügyminiszter

aláírásával. Ebben a miniszter minden hazafiasan gondolkodó honpolgárnak figyelembe ajánlja a Hadsegélyző Hivatal által forgalomba hozott hazafias jelvényeket és egyéb háborus emléktárgyakat, melyeknek tiszta jövedelme a háboruban elesettek özvegyeinek és árváinak javára fordítatik. Minden egyes emléktárgy vagy levelezőlap könnyeket törül s ezért hazafias cselekedetet teljesít, aki ezeket terjeszti, viszi és hordozza.

— **Sebesültek karácsonya.** A lévai Bethlen Katalin nőegylet és Erzsébet filléregylet karácsony első ünnepeén este 6 órakor meghatározott szeretetvendégséget rendeztek az itt épült s az uradalmi kurtahegy majornban elhelyezett lengyel sebesültek részére, kik hadnagyuk vezetése alatt mintegy három százan gyűltek össze a ref. iskola nagytermében, ahol megjelentek a 77. gyalogezred parancsnoka s a tisztikarból is többen, ezen kívül a nőegyesületek tagjai. Az estély előtt Birtka József lelkes először német, szután magyar nyelven üdvözölte a sebesült katonákat, akikre a haza mindenkor szeretettel és hálával fog gondolni. Ezután szép fehérkötényes csinos leányok és asszonyok Birtka Józsefné és Libermann Jakabné urasszonyok vezetése mellett a vacsorát szolgálták fel a katonáknak. A vacsorát jólelkű asszonyok hordták össze s oly mennyiségben, amely minden kezeletet felülmúl, volt ott liba, kacska, malac, borjú, sertésült, kaács, sütemény, cukorka kocsi számára. Itóka is jutoit mindenkinek egy pacska. Ezen kívül mindenki egy nagy papírszák sütemény, gyümölcsöt stb. kapott, úgy hogy az egész ünnepekre el van látva. A sebesültek egy része hithű zsidó, akinek a hőgyek külön rituális cselekedet szolgálták fel. Vacsora után teát kaptak rummal vagy citrommal. Megható látvány volt, amint a két csoportban érkezett sebesültek közül egy-egy megköszönte a szives vendéglátást. Mindig testvernek tartotta a lengyel a magyart, mondotta egy jótörkő szónok, aki a polgári életben neplianót, de oly szives vendégszeretetet, a minőt itt Magyarországon tanusítottak, csak az édes anyai házban tapasztaltak. A Mindenható áldja meg ezt a lovagias, becsületet, minden erényekben kiváló magyar nemzetet. Lelkes hurráh, hoch, nech, zie, éjen volt rá a válasz. Vacsora közben Liebermann Jakab mondott gyönyörű beszédet a háboru okairól s reményét fejezte ki, hogy diadalal fogjuk bevoegezni ezt a roank kenyszerített háborut. A közönség Tóth István kántor kísérete mellett a lengyel, magyar himnuszokat és különböző hazafias dalokat énekelte. — Miután oly sok elemózias maradt, hogy még egy vacsora is bőven kiteinek, a nőegyletek vezetősége elhatározta, hogy ezt szoknak a sebesülteknek viszik ki, kik nem voltak képesek lábbajuk vagy egyéb betegségeik miatt bejönni a kurtahegy Tiszaházuól.

— **A kisedővők a téli hónapok alatt is nyitva lesznek.** A vállás- és közoktatásügyi miniszter erendelte, hogy a háboru által eődézett rendkívüli közallapotokra való tekintettel, a kisedővőintézetek állandóan működésben maradjanak s ilyképp a téli hónapokban is megszaktás nélkül a gondozásra és felügyeletre szoruló kisedővőknek rendelkezésére álljanak. Ehhez képest tehát a kisedővői intézetekben rendszeresített egy hónapi szünetet az 1915. év január havában az állami és közsegi intézetekben nem fogják megtartani s az így elmaradó egy havi szünetet az óvónők részére, a normális megállapítandó helyreállta után, később megállapítandó időben engedélyezi a vállás- és közoktatásügyi miniszter. Hasonló intézkedés lép életbe a hitfelekezeti kisedővő intézeteknél.

— **Szilveszter-estély.** Fertikó József, a városi szálló és színház bérleje nagy jótékonycélú Szilveszter-estélyt fog rendezni a színházteremben, amely alkalommal katonazenekar szolgáltatja a zenét s ezenkívül érdekes filmekből összeállított mozi fogja szórakoztatni a közönséget. A jövedelem egy részét derék vendéglőstünk a Vöröskeresztesületnek ajánlotta fel.

— **Öngyilkos tanonc.** Verebélyen e hó 15.-én, a Schick-féle szeszgyárban alkalmazott Rusz János nevű 16 éves gépésztanonc revolverrel szivenlőtte magát és azonnal szörnyet halt. Öngyilkosságának oka — mint hátrahagyott levelében írja — szerelmi bánat. A suhanc ugyanis szere mes volt egy 15 éves cselédleányba, aki viszonzta is szerelmét. Mivel azonban a fiu szülei szigorúan bántak emiatt fiukkal, sz elkezeredésében öngyilkos lett.

— **A belügyminiszter az árvákért.** A háboru folytan életüket vesztett katonák árván maradt gyermekének ügyet vette kezébe a belügyminiszter, aki a legutóbb érkezett körrendeletében az árvákat a gyámügyi közigazgatás különös védelme alá helyezte. A körrendeletben a miniszter szeretetteljes szavakban hívja föl a megyei és városi árvaszékek figyelmét az árvákra, kiknek segélyezésére, neveltetésére és gyógyítására nézve is utasításokat ad.

— **Orosz kének.** A pánszlávizmus most élet-halál harcot folytat a szabadság, civilizáció és liberalizmus ellen, melynek zászlóvivői, a kultura előharcosai a germánok és a magyarok s a szabad magyar nemzet hűségese nemzetiségi népe. Ezeket próbálja letörni, hogy a világosságot az örök sötétséggel váltssa fel. Ugy haljuk, hogy az orosz kének, állítólag muszka deákok csavarognak az országban, sőt terveket szöve, hogy saját aljas céljaikat előmozdítsák. Hiszük, hogy illetékes hatóságaink szemmel tartják a gyanus utasokat és így sem a betörés, sem az alattomos aknázás a magyar földön nem vezet célhoz az oroszit.

— **Egy rendelet meghosszabbítása.** A bort, sört és egyéb szeszest italt tartalmazó zárt palackok mennyiség-tartalmának kötelező megjelölése tárgyában az 1911. évi december hó 23.-án 91912. szám alatt kiadott rendelet 11.-ik §-ában meghatározott és a folyó évi december hó 31.-én lejáró azt az átmeneti időt, mely alatt a palackban tartalmazott szeszest italmennyiség megjelölése a megjelölésért felelős személy nevét és telephelyét feltüntető címkék mellett utólag alkalmazott külön címkék útján is történhetik, — tekintettel a beállott rendkívüli viszonyok következtében felmerült nehézségekre, a kereskedelmi miniszter 1916. évi január hó 1.-ig meghosszabbította.

— **Adjunk használt mellényeket a katonáknak.** Minden házban akad egy-két felesleges, használt mellény. Az ilyen mellények igen jó szolgálatot tesznek vitéz katonáinknak a hideg ellen. *Blumenfeld* Ármin szállító (Honvéd-utca) lapunk útján is arra kéri a közönséget, hogy küldje hozzá az ilyen használt mellényeket, ő készséggel összegyűjti és a Hadsegítő Hivatalba továbbítja azokat.

— **Meddig jár a hadisegély?** A hadbavonultak családjainak segélye csak a bevonultak a katonaságtól való végleges hazabocsátása, illetve szabadságotatása esetén szüntetendő be. Az tehát, hogy a bevonult sebesülése esetén otthoni ápolásban részesül, a segély beszüntetésére indokai nem szolgálhat.

Nyiltér.

Császárfürdő. Budapesten. Nyári és téli gyógyhely a magyar irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú Kénes hévvizü gyógyfürdő; modern berendezésü gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák, külön hőgyekek és urak részére, Török-, kö- és márványfürdők: hőgyekek, szensavas- és villamosvízfürdők. A fürdők kitünő eredménnyel használatnak főleg csuzos bántalmaknál és idegbajok ellen ivó-kúra és légzőszervek hurutos eseteiben a testi pangásoknál 200 kényelmes lakoszoba. Szolid kezelés, jutányos árak: Gyógy és zenedij nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld. **Az igazgatóság.**

VENDÉGLŐ ÉPÜLET.

A lévai uradalom tulajdonát alkotó nagykálnai vendéglőépület tartozmányaival egyetemben 1915. évi január hó 1-től kezdve bérbeadó. Bővebb értesítés Dr. Weisz Zsigmond — ügyvéd irodájában nyerhető —

MA moziba megyünk.

Az Apollo mozgósínház mősora érdekes.

HARCZTÉRI TÉRKÉPEK

kaphatók:

NYITRAI és TÁRSA r. t.

könyvkereskedésében

LÉVAN.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzése

1914. évi dec. hó 20-tól 1914. évi dec. hó 27-ig

Születés.

A SZÜLŐK NEVE	A gyermek neve	A gyermek neve
---------------	----------------	----------------

Gránér Károly Király Paulina fű László

Hazasság.

Völgyeny és menyasszony neve	Vallás
------------------------------	--------

Végh József Jónás Mária r. kath

Halalozás.

AZ elhunyt neve	Kora	A halál oka
-----------------	------	-------------

Özv. Preicz Jánosné 76 éves Agg. kimerülés
Özv. Mőzes Ferencz 38 éves Szervi szivbaj
Ambrusz Mária 20 éves Elmebajos bñ

Lévai piaciárak.

Felvezetők: Dr. Horváth Gyula rendékpártör.

Buzza m. mázsánként 38 kor. — fillértől 39 kor. — fill. Kétszerez 26 kor. — fill. 28 kor. — fill. Rossz 28 kor. — fill. 29 kor. — fill. Arpa 22 kor. — fill. 22 kor. 50 fill. Zab 27 kor. — fill. 26 kor. — fill. Kukorica 20 kor. — fill. 21 kor. — fill. — fill. — Lencse — kor. — fill. — kor. — fill. — Bab 60 kor. — fill. 66 kor. — fill. — Kőlea — kor — fill. — kor. — fill.

Koksz és szén

szükségletét kérem nálam rendelni.

Szalon szén m/m 3-80 koksz
4-80 fillér házhoz szállítva

SPITZ ARMIN

szállító

Honvéd-utca 8. (saját ház.)

== Kölcsonkönyvtár ==

NYITRAI és TÁRSA R. T.

könyvkereskedésében LÉVÁN.

Előfizetés bármely nap kezdhető.

Prémet a katonáknak!

Vitéz katonáinknak, főként az északon harcolóknak, az eddigin kívül csakhamar egy új ellenséggel — az északi hideggel — fog kelleni szembeszállaniok; e küzdelem szintoly erős lesz, mint az élő ellenséggel való harc, de ebben az itthonmaradottak is résztvehetnek, segíthetnek, ép ezért az aldozatikészség már is annyi jelét tanusító magyar társadalomhoz fordulunk. A hadsereg jól el van látva, de mivel az éltető melegből sohasem lehet elég, ezennel felkerjük a közönséget, hogy ha nélkülözhető új vagy ócska prémes holmija van, azt katonáink számára küldje be a Hadsegélyző hivatalhoz Budapest, IV. Váci-utca 38.

E küldeményeket a posta teljesen díjmentesen szállítja.

Bundát, karmantyút, bekecsét, sipkát, keztyűt stb. A hadsegélyző hivatal mindent szívesen fogad és a szükséghez képest felhasználna, átdolgoztat.

Ez a jó szivektől jövő jó meleg ajándék lesz vitézeinknek a legkedvesebb.

Az országos hadsegélyző bizottság ruházati albizottsága nevében:

Pekár Gyula.

ZÖLD TAKARMÁNY.

BORI községben Hortme-
gyében 100 métermázsza
gombos here (Stájer takar-
mány) métermázsája
.. 9 koronáért eladó.

Bővebbet

BORY LÁSZLÓNÁL Boriban.

Pigler

Ruhákat fest és tisztít

Gallérokat vasal

Léva

Szepessy-utca

KARÁCSONYI VÁSÁR! KERN TESTVÉREK

fűszer- gyarmatáru- és vasnagyszerkedésében

Alapított 1881. L É V A. Telefon 14.

Mindennemű fűszer- és csemegeárúk!

Legjobb minőségű kávé, tea teasütemény.

Csemegebor, likőr, cognac, pezsgő, déli-
gyümölcs, cukrozott gyümölcs, alméria szőlő.

Karácsonyi cukorkák, függelékek, karácsonyfadiszek.

Karácsonyi ajándéknak legalkalma-
sabb, tiszta alumínium és valódi nikkell
főzőedények, modern háztartási és
konyhafelszerelési cikkek. .. ..

Villamos vasalók, gyorsforralók, kávé és tea-
főzők, korcsolyák nagy választékban

KARÁCSONYI ÜNNEPEK ELŐTT FRISS ..

élő balatontavi és dunai halak!

KARÁCSONYI KIS SONKÁK!

KNAPP DÁVID

mezőgazdasági és varrógépek nagy raktára

Telefon szám: 33.

L é v á n.

Telefon szám: 33.

Piactéren, nagy kiterjedésű gépraktárom
céljára épült házamban nagy választéku
állandó gépkiallitás van berendezve.

Hazai gyártmányu gépek:

Ganz-féle motorok minden nagyságban, Hofherr és
Schantz görzcséplő lészletek, eredeti Melichar-féle
vetőgépek, Bacher-féle ekék és talajművelő eszközök,
valamint minden ezekbe vágó gépek és géprészek.
Világhírű RAPID lénczoskutak.

Legjobb minőségű takarmánykamrák elkészítése
és felállítása jutányos árakban.